

Oversikt forslag til tiltak faggruppe bestandsforvaltning

Tematisk opplisting av tiltak:

Tiltak:	Ansvarlig:	Berørt:	Innhold/vilkår:	Kommentar:	Prioritet:	Kvalitetsnorm
Tema 1. Organisering jakt og jaktutøvelse						
1a. Nattefredning	Miljødirektoratet, Villreinemnda og villreinutvalet.	Rettighetshavere og jegere	I dag er det i hovedsak statsallmenningene som har nattefredning. Vurdere å gjeninnføre forskrift med nattefredning for hele villreinområdet, eksempel fra kl. 18:00-07:00 eller til kl. 08:00.	Gi dyra lenger tid til beite og ro i jaktperioden. Tidlig morgen mer viktig for beite enn kveld, da det er mer uro i terrenget?	Høy	Delnorm 1 (kalvevekter og andel kalv)
1b. Selektivt uttak av dyr under jakta	Villreinemnda og villreinutvalget, grunneier / fjellstyre	Jegere	Opplæring/bevisstgjøring av jegere om å felle små dyr	Opplæring bør omfatte flere tema som jegeradferd, CWD-forståelse og generell informasjon	Høy	Delnorm 1 (kalvevekter, andel kalv, andel bukk)
1c. Fredningssoner	Grunneiere, fjellstyrer, villreinutval	Jegere, evt. også fiskere og andre brukere som blir omfattet av fredningssoner	Utvikle arbeidet med fredningssoner for å sikre trekkområder for villrein under jakta, for at dyra kan bruke større deler av vidda. Sjekke ut kritiske trekkpassasjer under jakta.	Effekt av fredningssoner varierer, avhenger av sted, utforming og andre faktorer. Også vurdere uro fra andre brukergrupper enn jegere for å oppnå ønsket effekt (fiskere, fotturister og turisthytter)	Middels	Delnorm 3 (trekk)

Tiltak:	Ansvarlig:	Berørt:	Innhold/vilkår:	Kommentar:	Prioritet:	Kvalitetsnorm
1d. Jegeradferd	Villreinutvalg og vald Norsk Villreinsenter	Jegere	Bevisstgjøre jegere for å minimalisere forstyrrelser på dyr under utøvelse av jakt, eks. helst skyte flere dyr i en jaktsituasjon	Inngå som del av opplæring for selektivt jaktuttak	Middels	Delnorm 1 (kalvevekter, andel kalv)
1e. Regulere telting i visse områder i jakta	Grunneiere, fjellstyrer, villreinutvalg	Jegere evt. også fiskere og andre som blir omfattet av teltforbudssoner	Forby telting i avgrensede områder for å sikre trekkmuligheter for villrein under jakta. Må sees i sammenheng med fredningssoner.	Flere statsallmenninger har allerede regulert telting under jakta. Evaluere dagens ordninger for teltforbud	Middels	Delnorm 3 (trekk og arealbruk)
1f. Bruk av samjaktavtaler	Grunneiere, fjellstyrer, villreinutvalg	Jegere og rettighetshavere som selger kort	Hindre «brakklegging» av ferdig jakta områder.	Samjaktavtaler må ikke føre til uheldig konsentrasjon av jegere.	Usikkert (Lav)	Delnorm 3 (arealbruk)
1g. Regulere motorferdselløyver under jakta	Tilsynsutvalg og kommuner	Jegere	Mål om å begrense unødvendig bruk av motorferdsel under jakta, oppnå bedre koordinering. Løyver behandles etter ordinær dispensasjonsordning.	Behov for og omfang av transport avhenger av kvotestørrelse. Omfanget er størst ved store kvoter og mange jegere.	Lav	Delnorm 3 (arealbruk, trekk)
1h. Regulere antall jegere per areal	Grunneiere og fjellstyrer	Jegere	Sette begrensninger på antall jegere i ulike områder for å hindre uheldig konsentrasjon av jegere, og som skaper trekkbarrierer. Men, høyest felling på statsallmenninger med mange jegere.	Usikker på problem og mulighet for å følge opp. Gjelder i dag på privat terreng, reguleres av grunneier. Vanskelig å få til på statsallmenninger pga. fjelloven. Kan være aktuelt for hele eller deler av jaktperioden.	Usikkert (Lav)	Delnorm 3

Tiltak:	Ansvarlig:	Berørt:	Innhold/vilkår:	Kommentar:	Prioritet:	Kvalitetsnorm
Tema 2. Datainnsamling, tellinger m.m.						
2a. Kalvetelling	NINA, NVS, villreinutvalg		Flyfoto fra helikopter i juni/juli.	Sentralt i oppfølging av delnorm 1 og avgjørende for kontroll i bestandsforvaltningen	Høy	Delnorm 1 (andel kalv).
2b. Minimumstelling	Villreinutvalg		Mindre viktig dersom kalvetelling og strukturtelling har tilstrekkelig presisjon. Det kan gå flere år mellom hver gang vær/føre er gunstig for minimumstelling	Det er viktig å få min. telling hvert 3-5 år for å kontrollere bestand i fht naturlig dødelighet	Middels	Delnorm 2 (lavbeiter)
2c. Strukturtelling	NINA, NVS, villreinutvalg		Gjennomføres p.t. med en bakketelling og en flytelling i oktober. Filmes og telles opp i etterkant.	Dobbel telling svært viktig som CWD-tiltak for å kontrollere bukkeandel.	Høy	Delnorm 1 (andel bukk)
2d. GPS-merking	NINA		Avgjørende for kunnskap om arealbruk delnorm 3. Viktig hjelpemiddel ifm. bestandsdokumentasjon / tellinger.	Bør ha 10 - 20 simler med sendere for å ha god oversikt. Viktig at ikke merka dyr skytes under jakta. Kan en sette vilkår for jakt? Ikke merke oftere enn hvert 2. el 3. år.	Høy	Delnorm 3 (arealbruk, trekk)
2e. Ettersyn radiosendere	NINA		NINA koordinerer med SNO om å utføre ettersyn i forbindelse med andre oppdrag.	Gjøres også i dag. Antatt potensiale for å samordne kjøring ytterligere.	Høy (pålagt)	Delnorm 3
2f. Prøveinnsamling parasittbelastning	Veterinærinstituttet, NINA, SNO og fjelloppsynet		Oppfølging av vinterprøver av kalv i 2015 og 2016, Vet. Inst. anbefalte jevnlig oppfølging.	Lage instruks om å ta prøver av dyr når det ligger til rette for det (ved ekstra-ord. uttak, dyr gått med i ras osv)	Lav	Delnorm 1 (kalvevekter)

Versjon oppdatert etter møte i faggruppe bestandsforvaltning 6. juni 2023 – bearbeidet 20. sept. 2023 før sluttbehandling i faggruppa

Tiltak:	Ansvarlig:	Berørt:	Innhold/vilkår:	Kommentar:	Prioritet:	Kvalitetsnorm
Tema 3. Tiltak for å bedre reinens areal i jaktperioden. Gjelder også andre aktører enn villreinforvaltninga:						
3a. Bomming av anleggsveger	Eier av den enkelte anleggsveg. NVE.	Brukere av vegen	Begrense trafikk på utvalgte anleggsveger under jakta for å bedre dyras trekkmuligheter	Flere aktuelle veger, vurdere kritiske trekkpassasjer berørt av anl.veger (Stegaros ...)	Innspill til annen faggruppe	Delnorm 3.
3b. Regulere åpningstider på noen relevante turisthytter i jaktperioden.		Gjester av den enkelte turisthytte	Begrense åpningstider under jakta for å bedre villreinens trekkmuligheter. Ses i sammenheng med fredningssoner.	Aktuelle hytter Lågaros... Stordalsbu er allerede stengt under jakta	Innspill til annen faggruppe	Delnorm 3.
Tema 4. Bestandsforvaltning						
4a. Redusere andel voksen bukk (igangsatt tiltak for å bekjempe CWD)	Villreiunutvalg, villreinnemnd	Grunneiere, fjellstyrer, jegere	Bygge opp en større andel voksen bukk ved å redusere uttaket av voksen bukk i 2 – 3 år.	Vil oppfylle mål om bukkeandel i delnorm 1. Ikke aktuelt per i dag pga. CWD-håndtering	Ikke aktuelt per i dag.	Delnorm 1 (andel bukk, CWD-bekjempelse). Delnorm 3 (trekk, arealbruk)
4b. Redusere bestandsstørrelse (igangsatt tiltak for å bekjempe CWD)	Villreiunutvalg, villreinnemnd	Grunneiere, fjellstyrer, jegere	Tilpasse bestandsstørrelse til tilgjengelig beitegrunnlag. Redusere kalvetilvekst i forhold til bestandsstørrelse. I dag er størrelse på bestanden svært lav pga. tiltak for å bekjempe CWD.	Fastsette og nå mål for bestand. Liten tilvekst i fht bestandsstørrelse betyr mindre behov for å felle dyr og mindre forstyrrelser for gjenværende dyr. Forutsetter svært høy bukkeandel eller simler med lav produksjonsevne, noe som ikke er aktuelt i dag.	Ikke aktuelt pr i dag	Delnorm 1 (CWD-bekjempelse), Delnorm 2 (lavbeiter) of delnorm 3 (arealbruk)
4c. CWD-prøvetaking (igangsatt tiltak for å bekjempe CWD)	Jegere, villreinnemnd, Veterinærinstituttet	Jegere	Det tas CWD-prøver av alle dyr eldre enn kalv som felles under jakta for	Alle jegere oppfordres til å ta CWD-prøver av hjernestamme og lymfeknuter og sende	Høyeste prioritet	Nødvendig kunnskap om forekomst av smittsom sykdom (delnorm 1)

Versjon oppdatert etter møte i faggruppe bestandsforvaltning 6. juni 2023 – bearbeidet 20. sept. 2023 før sluttbehandling i faggruppa

Tiltak:	Ansvarlig:	Berørt:	Innhold/vilkår:	Kommentar:	Prioritet:	Kvalitetsnorm
4d. Sikre økonomi for løpende bestandsforvaltning	Statlige villreinmyndigheter	Hardangervidda villreinutvalg (rettighetshavere til jakta)	Sikre at Hardangervidda villreinutvalg har økonomi for å drive løpende bestandsforvaltning i situasjonen med CWD	inn til Veterinærinstituttet så snart som praktisk mulig etter at dyret er skutt.	Høy	Delnorm 1 (målrettet bestandsforvaltning)

Kommentar fra faggruppa: Det viktigste tiltaket for å bedre kondisjonen på villreinen er å gi dyrene tilgang til kalving og oppvekst på nordvestvidda. Dette reguleres av faggrupper for friluftsliv og ferdsel og motorferdsel.